СХВАЛЕНО
рішенням педагогічної ради
протокол від 04.09.2026 № 3

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ по Ліцею № 5 міста Житомира
від 04.09.2026 № 261

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ З ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ

відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 04.05.2026 № 722 «Про затвердження системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів»

Критерії адаптовано саме до предметної специфіки громадянської освіти: робота з інформацією, критичне мислення, аргументація, аналіз суспільних явищ, правова й громадянська компетентності, участь у дискусіях, співпраця та відповідальне прийняття рішень.

Бал / рівень	Когнітивні процеси	Навчальна діяльність	Самостійність	Комунікація та взаємодія	Частота вияву вмінь
1 / початковий	Розпізнає окремі факти, поняття або явища громадянської освіти лише за допомогою вчителя. Виявляє фрагментарне розуміння навчального матеріалу.	Виконує лише окремі найпростіші завдання за зразком або безпосередньою допомогою вчителя.	Потребує постійної допомоги, пояснення й стимулювання. Не може самостійно організувати роботу.	Відповідає на окремі запитання. У взаємодії з іншими бере участь лише після спонукання.	Уміння виявляються епізодично, непослідовно, переважно за допомогою вчителя.
2 / початковий	Відтворює окремі факти, терміни, поняття. Розрізняє окремі суспільні явища, але не встановлює між ними зв’язків.	Виконує прості завдання за зразком. Може знайти окрему інформацію у запропонованому джерелі.	Працює переважно за детальною інструкцією. Потребує значної допомоги під час виконання завдань.	Дає короткі відповіді. Може висловити просту думку, але має труднощі з її поясненням.	Уміння виявляються зрідка, переважно у знайомих ситуаціях і за підтримки вчителя.

Бал / рівень	Когнітивні процеси	Навчальна діяльність	Самостійність	Комунікація та взаємодія	Частота вияву вмінь
3 / початковий	Відтворює основні елементи навчального матеріалу. Розпізнає прості причинно-наслідкові зв’язки між громадянськими та суспільними явищами.	Виконує завдання репродуктивного характеру за алгоритмом. За допомогою вчителя визначає основну інформацію в джерелі.	Частково виконує завдання самостійно, але потребує допомоги для перевірки й виправлення помилок.	Відповідає на запитання, бере участь у простій бесіді. Може повторити або доповнити висловлювання інших.	Уміння виявляються періодично, переважно під час виконання типових завдань.
4 / середній	Розуміє основні громадянознавчі поняття, факти та явища. Встановлює найпростіші зв’язки між ними.	Виконує стандартні завдання за відомим алгоритмом. Знаходить необхідну інформацію в одному-двох запропонованих джерелах.	Працює за інструкцією, частково контролює власну діяльність.	Висловлює власну думку з опорою на запитання або підказки. Дотримується базових правил спілкування.	Уміння виявляються досить регулярно у стандартних навчальних ситуаціях.
5 / середній	Пояснює основні поняття громадянської освіти, характеризує суспільні явища та процеси. Визначає очевидні причини й наслідки.	Виконує типові завдання, аналізує нескладні тексти, схеми, таблиці, статистичні матеріали.	Виконує значну частину роботи самостійно, звертаючись по допомогу у складніших ситуаціях.	Аргументує прості твердження, ставить уточнювальні запитання, бере участь у парній та груповій роботі.	Уміння виявляються регулярно під час виконання типових завдань.
6 / середній	Порівнює суспільні явища, визначає їхні причини, наслідки та взаємозв’язки. Розрізняє факти, судження та оцінки у простих інформаційних матеріалах.	Застосовує знання для розв’язання типових громадянських ситуацій. Аналізує запропоновані джерела, формулює висновки.	Самостійно виконує типові завдання, може перевірити результат за визначеними критеріями.	Послідовно висловлює позицію, наводить прості аргументи, конструктивно взаємодіє в групі.	Уміння виявляються стабільно у типових і частково змінених ситуаціях.
7 / достатній	Аналізує суспільні явища та процеси, встановлює причинно-наслідкові зв’язки. Розрізняє достовірну й сумнівну інформацію за визначеними ознаками.	Застосовує знання у нових, але близьких до вивчених ситуаціях. Працює з різними видами інформації, формулює обґрунтовані висновки.	Планує основні етапи роботи, добирає способи виконання завдання, контролює результат.	Аргументовано висловлює думку, сприймає альтернативні позиції, бере відповідальну участь у спільній роботі.	Уміння виявляються систематично та в більшості навчальних ситуацій.

Бал / рівень	Когнітивні процеси	Навчальна діяльність	Самостійність	Комунікація та взаємодія	Частота вияву вмінь
8 / достатній	Порівнює різні позиції та підходи, аналізує аргументи, оцінює суспільні явища з різних перспектив. Робить логічні висновки.	Самостійно аналізує інформацію з кількох джерел, застосовує знання для вирішення проблемних громадянських ситуацій.	Самостійно визначає послідовність дій, добирає необхідні джерела та способи роботи, коригує власну діяльність.	Веде конструктивний діалог, аргументує позицію, ставить змістовні запитання, враховує думки інших.	Уміння виявляються часто, стабільно та в різних видах навчальної діяльності.
9 / достатній	Критично аналізує інформацію, оцінює аргументи та докази, виявляє маніпуляції й стереотипи. Встановлює складні взаємозв’язки між суспільними явищами.	Розв’язує проблемні завдання, використовує різні джерела інформації, обґрунтовує висновки та пропонує можливі способи розв’язання громадянських проблем.	Організовує власну діяльність, самостійно визначає інформаційні потреби, перевіряє достовірність результатів.	Переконливо аргументує власну позицію, коректно спростовує необґрунтовані твердження, сприяє конструктивній взаємодії.	Уміння виявляються систематично, стійко й у більшості складних навчальних ситуацій.
10 / високий	Глибоко аналізує суспільні процеси, інтегрує знання з різних тем, критично оцінює джерела та позиції. Формулює самостійні висновки.	Самостійно досліджує громадянські проблеми, застосовує знання в нестандартних ситуаціях, створює власні аргументовані продукти: дослідження, проєкти, презентації, аналітичні матеріали.	Повністю самостійно планує, організовує та оцінює власну діяльність. Визначає способи досягнення мети та за потреби змінює стратегію.	Веде змістовну дискусію, демонструє культуру діалогу, переконливо аргументує, сприяє досягненню спільного рішення.	Уміння виявляються постійно, цілісно та в різноманітних навчальних і життєвих ситуаціях.
11 / високий	Синтезує інформацію з різних джерел, формулює власні гіпотези й висновки, оцінює суспільні проблеми з позицій прав людини, демократії, відповідальності та справедливості.	Самостійно здійснює комплексний аналіз громадянських проблем, використовує докази, статистику, нормативні та інформаційні джерела, розробляє обґрунтовані рішення.	Виявляє високий рівень самоорганізації, самоконтролю та рефлексії. Самостійно визначає критерії якості власної роботи.	Ефективно модерує обговорення, координує спільну діяльність, поважає різні позиції, допомагає групі досягати спільного результату.	Уміння виявляються постійно, впевнено й результативно в нових та нестандартних ситуаціях.
12 / високий	Демонструє системне, критичне й творче	Ініціює та реалізує самостійні дослідницькі,	Повністю самостійно визначає мету, планує	Демонструє високий рівень громадянської	Уміння виявляються постійно, комплексно,

Бал / рівень	Когнітивні процеси	Навчальна діяльність	Самостійність	Комунікація та взаємодія	Частота вияву вмінь
	мислення. Самостійно інтегрує знання з різних галузей, оцінює складні суспільні проблеми, прогнозує наслідки рішень, формулює оригінальні та обґрунтовані висновки.	проєктні й громадянські завдання. Творчо застосовує знання, створює нові способи розв’язання проблем, обґрунтовує практичні пропозиції.	діяльність, добирає ресурси, здійснює моніторинг і рефлексію результатів, відповідально приймає рішення.	комунікації: аргументовано веде дискусію, медіює суперечки, об’єднує учасників для спільної мети, конструктивно взаємодіє з різними позиціями.	творчо та результативно в навчальних, проблемних, практичних і наближених до реального життя ситуаціях.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РІВНІВ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ З ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ

Рівень навчальних досягнень	Загальна характеристика
1–3 бали — початковий	Учень/учениця має фрагментарні уявлення про суспільство, державу, права людини, громадянські цінності та демократичні процеси. Розпізнає окремі поняття й факти за зразком, відтворює їх із допомогою вчителя. Виконує прості завдання за запропонованим алгоритмом, потребує постійної підтримки під час роботи з інформацією та аналізу суспільних ситуацій.
4–6 балів — середній	Учень/учениця розуміє основні поняття громадянської освіти, відтворює навчальний матеріал, розпізнає основні суспільні явища та процеси. За алгоритмом працює з текстовою, візуальною та статистичною інформацією, визначає права й обов’язки громадян у типових ситуаціях. Висловлює власну думку з опорою на запитання вчителя, бере участь у парній та груповій роботі.

Рівень навчальних досягнень	Загальна характеристика
7–9 балів — достатній	Учень/учениця демонструє достатній рівень громадянознавчих знань, пояснює суспільні явища та процеси, встановлює причинно-наслідкові зв’язки, порівнює різні позиції. Самостійно працює з різними джерелами інформації, аналізує суспільні ситуації, застосовує знання про права людини, демократію, громадянське суспільство та відповідальність. Аргументує власну позицію, бере активну участь у дискусіях і спільній діяльності.
10–12 балів — високий	Учень/учениця демонструє глибокі, системні та усвідомлені знання з громадянської освіти. Критично аналізує суспільні явища, інформацію та різні громадянські позиції, виявляє причинно-наслідкові зв’язки, оцінює достовірність інформації. Самостійно застосовує знання у нових і проблемних ситуаціях, аргументовано відстоює власну позицію, пропонує шляхи розв’язання суспільних проблем. Виявляє громадянську відповідальність, толерантність, готовність до співпраці, участі в житті громади та демократичних процесах.

Орієнтири для оцінювання з громадянської освіти

Під час визначення рівня навчальних досягнень учня/учениці доцільно комплексно враховувати:

1. **Знання та розуміння** громадянських, правових, соціальних, політичних і економічних понять.
2. **Уміння працювати з інформацією** — знаходити, відбирати, систематизувати, порівнювати та перевіряти інформацію з різних джерел.
3. **Критичне мислення** — розрізняти факти, судження, оцінки, аргументи й маніпулятивні повідомлення.

4. **Аналіз суспільних явищ** — установлювати причини, наслідки, взаємозв’язки та можливі способи розв’язання проблем.
5. **Аргументацію** — формулювати власну позицію та підтверджувати її фактами, прикладами й доказами.
6. **Громадянську компетентність** — розуміти права та обов’язки людини і громадянина, принципи демократії, верховенства права та відповідальності.
7. **Комунікацію і взаємодію** — вести діалог, дискусію, працювати в парі та групі, поважати різні погляди.
8. **Самостійність** — планувати роботу, приймати рішення, контролювати й оцінювати власний результат.
9. **Практичне застосування знань** — переносити набуті знання та вміння на реальні й змодельовані громадянські ситуації.
10. **Рефлексію** — оцінювати власні дії, визначати труднощі та шляхи подальшого вдосконалення.

Такий формат дозволяє використовувати таблицю безпосередньо у **навчальній програмі, календарно-тематичному плануванні, матеріалах учителя та документації щодо оцінювання**.